

Uraohjaus ammattillisessa koulutuksessa

Sisältö

1 Mitä uraohjaus on?	2
2 Ura- ja jatkosuunnittelun tavoitteet	2
3 Mitä uraohjaus ammatillisessa koulutuksessa pitää sisällään?	3
4 Ura- ja jatkosuunnitelman aloittaminen ja mitä se pitää sisällään? .	4
5 Kenen tehtävä ura- ja jatkosuunnitelman tekeminen on ?	5
6 Mitä osaamista ura- ja jatkosuunnitelman tekemisessä vaaditaan?	5
7 Ura- ja jatko-ohjauksen menetelmät	6
8 Miten urasuunnittelutaitoja voidaan tukea ja ohjata?	6
9 Miten hyödynnän verkostoja? Ketkä voivat auttaa minua urapolullani, miten luon ja ylläpidän yhteyksiä heihin?	6
10 Ohjaus työelämään	7
11 Jatkokoulutus urasuunnittelussa	8
12 Yhteenveto	8

Opas on laadittu WATTI -Vastavuoroisuutta työelämäyhteistyöhön hankkeessa.

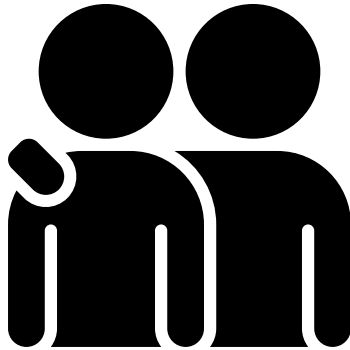
Hanketta koordinoi Ammattiopisto Luovi. Kumppanina toimii Koulutuskuntayhtymä OSAO.

Hanke toteutetaan Euroopan sosiaalirahaston (ESR) -rahoituksella, jonka on myöntänyt Pohjois-Pohjanmaan ELY-keskus.

Etukannen kuva: Freepik.com

1 Mitä uraohjaus on?

Uraohjauksena voidaan ajatella kaikki se ohjaus, joka tukee opiskelijaa hänen opiskelussaan, elämässään ja uraansa koskevilla valinnoillaan. Uraohjauksen yhtenä tavoitteena on, auttaa opiskelijaa ymmärtämään, miten tämän hetken valinnat vaikuttavat hänen tulevaisuuteensa. Hyvä uraohjaus antaa opiskelijalle myös valmiuksia selviytyä erilaisissa siirtymissä, joita hän elämänurallaan kohtaa.

2 Ura- ja jatkosuunnittelun tavoitteet

1. **Kannustaa opiskelijaa** pohtimaan omaan alaan liittyviä vaatimustekijöitä sekä omia voimavaroja
2. **Saada opiskelija pohtimaan** opiskelemansa tutkinnon sisältöjä ja oman alan työtehtäviä
3. **Tavoitteena on myös tukea** opiskelijan kykyä tunnistaa ajankäytön merkitystä oman opiskelu- ja työkykynsä ylläpitämisessä sekä auttaa opiskelijaa pohtimaan ammatillista tulevaisuuttaan, unelmia ja tavoitteita.

3 Mitä uraohjaus ammatillisessa koulutuksessa pitää sisällään?

Ammatillisessa koulutuksessa jokaisen opiskelijan opinnot henkilökohtaistetaan, eli hänelle laaditaan HOKS-dokumentti. HOKS on lyhenne sanoista henkilökohtainen osaamisen kehittämissuunnitelma. Tässä opintojen mukaan päivittyvässä asiakirjassa tunnustetaan opiskelijan aiempi osaaminen ja suunnitellaan, millaista osaamista opiskelija tarvitsee. Samalla suunnitellaan tarvittavat ohjaus- ja tukitoimet.

Yhtenä tärkeänä osana tähän dokumenttiin sisältyy myös opiskelijalle laadittava ura- ja jatkosuunnitelma, joka täydentyy yksilöllisten tavoitteiden mukaan.

4 Ura- ja jatkosuunnitelman aloittaminen ja mitä se pitää sisällään?

- Käynnistyy opintojen alussa aiemmin hankitun osaamisen kartoituksella ja ammatillisten- ja yhteisten tutkinnon osien valinnoilla.
- Valmiuksien kehittyessä ja osaamisen karttuessa kuvaan astuu koulutus- ja oppisopimusjaksot työpaikoilla.
- Ohjaavat tekijät ovat opiskelijan oma motivaatio ja kiinnostuksen kohteet.
- Koulutus- ja oppisopimustyöpaikat valikoituvat tutkinnon osan ammattitaitovaatimusten mukaan ja jaksot suunnitellaan yhdessä työpaikkojen ja työpaikkaohjaajien kanssa.
- Näin edeten
 - opiskelijan ammatti-identiteetti kehittyy ja
 - ura- ja jatkosuunnitelma päivittyy
- Olennaista on, että onnistumiset avaavat ovia ja poikivat mahdollisuuksia työllistyä opintojen jälkeen tai suunnata esim. jatko-opintoihin.

Uraohjaus on parhaimmillaan verkostomaista yhteistyötä, johon osallistuvat kaikki oppilaitoksessa, työelämässä ja oppilaitoksen ulkopuolella opiskelijoita tukevat ja ohjaavat tahot.

5 Kenen tehtävä ura- ja jatkosuunnitelman tekeminen on?

Ura- ja jatko-ohjauksen avainhenkilöitä ovat

- Vastuupettaja ja opinto-ohjaaja
- Uraohjauksen tehtävät on karkeasti jaettu siten,
 - että opinto-ohjaaja ohjaa jatko-opintoihin,
 - ja vastuupettaja rakentaa henkilökohtaista osaamisen kehittämissuunnitelmaa (HOKS) ja tukee työhaussa.

6 Mitä osaamista ura- ja jatkosuunnitelman tekemisessä tarvitaan?

Ohjauskeskusteluissa pohditaan erilaisia valintatilanteita, vaikkapa osaamisalan tai jatko-opintopaikan valintaa.

Uraohjausta tekevän tulisi osata auttaa ohjattavaa hahmottamaan oma tilanteensa ja eri vaihtoehtoihin liittyviä tekijöitä. Alkuun pääsee sillä, että on kiinnostunut opiskelijasta ja valmis aidosti kuuntelemaan häntä.

Tarvitaan myös ymmärrystä työelämän ja yhteiskunnan kehityksestä ja niiden vaikutuksista työuriin

7 Ura- ja jatko-ohjauksen menetelmät

- Ohjaus voi olla suunniteltua tai myös spontaania, johon liittyy
- Yhtä lailla intensiivinen, kahdenkeskinen ohjauskeskustelu.

- Uraohjausta voidaan tehdä seuraavilla menetelmillä:
 - Vahvuustestit, aikajanat oman osaamisen hahmottamiseen tai vaihtoehtojen vertailemiseen
 - Vierailukäynnit, opintoretket, tapahtumat ja alumnitoiminta
 - Uraohjaus ryhmissä (esim. ohjaus jatko-opinnoista)

8 Miten urasuunnittelutaitoja voidaan tukea ja ohjata?

Tukemalla opiskelijaa pohtimaan omia:

- kiinnostuksen kohteita
- vahvuuksia
- luonteenpiirteitä sekä sitä
- millaisia mahdollisuuksia minulla on?

9 Miten hyödynnän verkostoja? Ketkä voivat auttaa minua urapolullani, miten luon ja ylläpidän yhteyksiä heihin?

On melko helppoa opettaa ansioluettelon laatimista tai työhakemuksen tekemistä, mutta vaikeampaa herättää uteliaisuutta tulevaisuutta kohtaan tai valaa itseluottamusta epäroivään opiskelijaan. Pystymmekö antamaan tilaa opiskelijan toimijuudelle tai rohkaisemaan tarttumaan uusiin mahdollisuuksiin?

Onko meillä aikaa esimerkiksi jutella opiskelijoiden tulevaisuutta koskevista haaveista ja tuoda esiin, missä he ovat onnistuneet hyvin?

10 Ohjaus työelämään

Työpaikan saamisessa tarvitaan hyvän ammattitaidon lisäksi työnhakutai-toja. Ammatillisen koulutuksen opiskelijat eroavat toisistaan myös tässä suhteessa. Joku voi olla jo kokenut työnhaun konkari, osalla ei ole vielä ensimmäistäkään kokemusta työelämästä. Uudelle alalle kouluttautuvat joutuvat joka tapauksessa selvittämään, millaisia työnantajia, uramahdol-lisuuksia ja työnhakutapoja kyseisellä alalla on.

Tuetaan opiskelijaa oppimaan:

- Työelämän pelisäännöt:
 - työaikojen noudattaminen ja poissaoloista ilmoittaminen
 - alan työ- ja/tai virkaehtosopimukseen
 - työsopimuksen tekemiseen,
 - työntekijän vastuisiin ja velvollisuuksiin sekä esim. työturvallisuuteen.
- Työnhakutaidot:
 - opeta tekemään hyvä CV,
 - työhakemus,
 - ammatillista osaamista kuvaava portfolio tai muu esittely.
 - opeta hyödyntämään digitaalisia alustoja.
 - auta valmistautumaan työhaastatteluihin ja työnantajien kontaktoimiseen
- Alan työpaikkoihin tutustuminen: auta hankkimaan tietoa ja kokemusta erilaisista työpaikoista, -tehtävistä ja uramahdollisuuksista sekä alan tulevaisuudennäkymistä
- Työllistyminen: auta ja kannusta opiskelijaa hakemaan töitä ja avataan myös tuettuja työllistymisen vaihtoehtoja

11 Jatkokoulutus urasuunnittelussa

Tulevaisuudessa työurat muodostuvat usein erilaisista työn, yrittäjyyden, opiskelun ja ehkä työttömyydenkin jaksoista (pätkätyöt). Osaamistaan uudistava ja kehittävä työntekijä selviytyy paremmin työ- ja henkilökohtaisen elämän mullistuksissa. Mitä tulisi huomioida opintojen aikana jatkokoulutuksen suhteen

Opintojen aikana opiskelijoiden tulee:

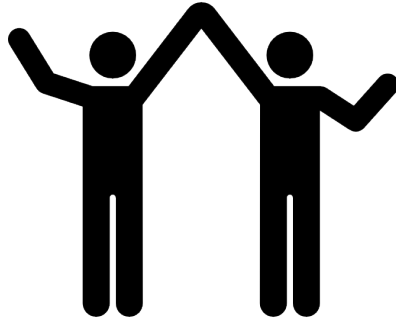
- saada henkilökohtaista ohjausta jatko-opinnoista
- saada perustiedot jatko-opintokelpoisuudesta, hakeutumisesta ja jatko-opinto mahdollisuuksista
- on myös hyvä pohtia jatkokoulutuksen mahdollisuuksia omalle urapolulle, joko heti valmistumisen jälkeen tai sitten myöhemmässä vaiheessa

12 Yhteenveto

Keskeistä uraohjauksessa on kohtaaminen. On merkittävää löytää ohjattavan omat toiveet, kiinnostuksen kohteet ja tavoitteet. Uraohjaus on paljon muutakin kuin koulutusvalintoja.

Tiivistetysti voidaankin sanoa, että uraohjaus on kuuntelua, kohtaamista ja tulevaisuuden tutkimista.

luovi.fi/watti | osao.fi/hankkeet/watti

OSAO

Vipuvoimaa
EU:lta
2014–2020

